

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A közélet tere.

A belügyminiszter budgetjének előadója, Gajári Ödön, a tisztelt ház mai ülésén nagyon élesen kikelt azon képviselők ellen, akik a Miklós-féle incidensből kifolyólag olyan javaslatokat terjesztettek elő, amelyek Gajári szerint a képviselőket teljesen le akarják szorítani a »közélet teréről.«

A kitünő hirlapíró Gajári gratulálhat magának e szerencsés kifejezésért, mert valóban, eddig csak a vicinális vasuti koncessziók, s bankdirektori, pénzügyi felügyelő tagsági s egyéb nem éppen megvetendő előnyöket biztosító dolgok voltak azok, amelyekről a tisztelt ház tagjai azt hitték, hogy egyedül ezekkel szerepelhetnek a »közélet terén.«

Ez a közélet, amelyben a parlament tagjainak legnagyobb része szerepel és excellál, nem valami magas erkölcsi nívóval dicsekedhetik. Szinte közmondásossá vált már az a »magasabb közéleti erkölcsstan,« amelyet sohasem szabad egy jól nevelt mameluknak szem elől téveszteni, ha valami turpisság sül ki a kormányra vagy annak valamelyik hívére. Más a morál, más a becsület és a tisztesség a magas politikában, mint a jámbor nyárspolgárok közéletében, akik elég ósdi gondolkodásuak tisztességtelen dolognak tartani azt, ha pl. valaki milliós üzletke-

bocsájtkozik egy krajczár nélkül csak azért, hogy százezreket nyerjen. A tisztelt háznak legtöbbször üres padsorai meggyőzhetnek mindenkit arról, hogy a legtöbb képviselőnél a közügy másod vagy harmad rangú dolog, — s hogy mindenki szorgalmasan fáradozik a saját jólétének fenntartásán vagy emelésén.

Pedig a nemzet nem azért fizeti a honatyákat, hogy bankügyekkel, részvénytársasági ülésekkel és vicinális vasuti koncessziókkal legyenek elfoglalva, hanem talán azért, hogy anyagi gondoktól menten szerény tehetségükhöz képest figyelemmel kísérjék a kormány munkáját, s az ország ügyét-baját.

Igaz, ma erre azt mondják, hogy ez nagyon obskurus, középkori felfogás. Meglehet, hogy az, de minden tekintetben föltétlenül tisztességes és becsületes. A financiális közélet tere, s a bankok, részvénytársaságok és koncessziók tere pedig maradjon nyitva és szabadon azoknak a számára, akiknek az a bevallott mesteriségük. De a képviselő ne kontárkodjék a bankok, a pénzügyi intézetek nagy hazard játékaiban, amelyekhez a legtöbb esetben ép oly kevés a tehetsége, mint a pénze, s ahol nem őt, csak a nevét és állását vásárolják meg, hogy dekorumként használják olyan vezérigazgatók vagy bankárok előtt, akiknek neve s becsülete egyaránt meglehetősen — kopott.

A szabadelvű kormányok műve ez a »magasabb közéleti morál«, mely nagyon kedvezően az egyéni érdekeknek, módfelett elharapózott, s parlamentbe, kormányzatba egyaránt nagyon beleette magát. S ezt a tényt nem a Miklós-incidens tárta fel, csak ez tette szembetűnővé a nemzet előtt.

Sokat ártott a képviselőház ellenzékének a parlamenti csatában, hogy az ő emberei ép úgy nyakig úsznak a koncessziókban, bankokban, mint a szabadelvű párt tagjai. Így aztán Gajári egész hidegvérrel szólhatott rá ma a zajongó ellenzékre: Mit vádolgatnak az urak, hiszen önök is követtek el hasonló dolgokat.

Gajárinak teljesen igaza volt s ez az igazság kompromittálja leginkább a képviselőházat.

Vannak dolgok, amelyek csak azért nem jönnek nyilvánosságra, mert aki csak tud róla valamit, mind részes benne. Hiszen ha csak tiz igaz találatnák: csupa botrány krónika volna a ma története.

Egy csepp tiszta víz az inmorális légkörben a már-már fulladozó magyar parlamentnek a Csáky Albin javaslata. S ezt a javaslatot, mely nem gyanúsít senkit, csak hallgatagon elismeri az összesség hibáit — elfogadta a tisztelt ház, ezzel konstatálva azt a szomorú tényt, hogy mégis csak ki kell ragadni a közélet te-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Elza comtesse.

Írta: Moldorányi Gyula.

A Kápolnayék ősi kastélyára kidugták a gyászlobogót, fekete szőnyegek borítják a kaput, a lépcsőket fel egész a nagy teremig, a hol az öreg Kápolnay Gábor gróf a ravatalon fekszik.

Régen várták az öreg gróf halálát, de azért meglepett mindenkit.

Az egész falu, a jegyzőtől az utolsó zsellérig arról tanakodott, hogy kié lesz most a nagy uradalom!?

Hiszen az Elza comtesse még alig nagy leány, most is a nevelő intézetben van, azután meg az öreg gróf a végrendeletben kikötötte, hogy csak akkor lesz az Elzáé a birtok, ha az öcsese fiához, a Kápolnay Istvánhoz megy férjhez.

Pedig Elza egy cseppet sem szereti a léha grófot, a kinek nincs egyéb élvezete csak a lovak, meg az agarak; aztán meg a szép aszszonyok után szaladgálni.

Meg is mondta az apjának, mikor utoljára meglátogatta a zárdában, hogy inkább apáca lesz, mint az Istvánhoz menjen.

Az öreg gróf erre beíratta a végrendeletbe, hogy ha a leány máshoz megy férjhez, mint akit ő választott számára, a bedői kis uradalmon kívül semmit se kapjon.

Nagy pompával ment végbe a temetés. A

szertartást a szomszéd város apát plébánosa végezte; de kivüle egész sereg pap volt még, köztük a tisztartó Sándor fia is, akinek már csak egy éve van hátra, hogy felszenteljék.

Elza a temetés előtt találkozott először Sándorral, mikor bementek hozzájuk a papok, hogy a részvétüket kifejezzék.

Oda ment elébe és a kezét nyújtotta neki. Sándor meg a helyett, hogy részvétről beszélt volna, megcsókolta az oda nyújtott puha kis kezét, bele nézett bátran azokba az ábrándos szemekbe, melyekből a tiszta lélek tüze és valami szokatlan, titkolt öröm sugárzott ki. Mondott is valamit, szívéhez szóló, édes hangon.

— Milyen szép nagy leány lett a kis Elza comtesse-ből . . . !

A küldöttség ez alatt elvégezte a tisztelgést, indultak kifelé; Elza csak annyit tudott még a fiatal pap fülébe sugni:

— Ugye eljön holnap?!

Elmult a temetés, megtartották az elhunyt lelki üdvéért a gyászmisét is.

A vendégek haza utaztak, csak a kis comtesse akart még egy napot tölteni az ősi palotában, mielőtt a zárdába visszamenne.

A falu öreg papja, a család régi, hű barátja volt most már mindene: gyámja, tanácsadója. Azzal akart még beszélni jövője felől. Meg a Sándortól is el akart köszönni.

Május eleje, gyönyörű tavaszi délután volt. Elza lement a nagy angol kertbe, ábrándozva

nézte a levelesedő fákat, elandalgott az illatos virágágyak között. Képzeteiben önkénytelenül a mult képe tűnt fel előtte.

Egy kis rövid ruhás, szőke leánykát látott a park gondozott útjain pajkoskodni egy komoly barna fiuval.

Régen is volt az, majdnem nyolcz esztendeje . . .

A Szegő Sándor már nagy diáknak tartotta magát, ötödiket végezte a ciszterciatánál, ő meg akkor akart menni a nevelő intézetbe.

Egész nyáron együtt voltak, csak a nevelő örködött rájuk.

Egy ilyen jelenet jutott most emlékezetébe. A nevelő olvasgatott a lugasban, ő meg sétáltak a kertben.

Sándor beszélt a diákokról, hogy milyen rossz azoknak, mennyit kell tanulni, milyen szigorúak a tanárok, Elza pedig hallgatta komoly arccal és sajnálta szegényeket.

Azután leültek egymás mellé a padra és a tiz éves kis leány mint valami komoly professzor buzditotta a Sándort, hogy csak tanuljon szorgalmasan, akkor híres ember lesz belőle.

Ugy emlékszik még a szavakra is.

Akkor a Sándor kinevette, ő meg megharagudott rá és el kezdett sirni . . .

Milyen sok időbe került még megbékülni.

Sándor bocsánatot kért, elismerte, hogy az Elza okos kis leány, a kinek a tanácsát meg kell szivlelni; aztán megcsókolta a kezét.

Ő meg odanyújtotta az ajkát is.

Sírig tartó örök barátságot kötöttek.

réről azokat az embereket, akiknek a rájuk bízott méltóságával nem férhet össze a kockázat nélküli s egyéni érdeket szolgáló üzérkedés.

Apponyi békeajánlata.

A szabadelvű párt elhalasztotta Apponyi Albert grófnak a millenniumi parlamenti béke érdekében benyújtott s a kuriai bíraskodásról szóló javaslatának tárgyalását. Ebből kitűnik, hogy a javaslatot csak más törvényjavaslatok után fogják tárgyalni, azaz: a Bánffy-kabinet a választások tisztaságának biztosítását még csak szóba hozni sem akarja. Ezzel tehát vége az utóbbi időkben annyiszor emlegetett »Isten békéjének«.

Törvény a díjnokokról.

A pénzügyminiszteriumban törvényjavaslat készült a díjnokokról, mely arra az alapelvre van fektetve, hogy a díjnokok állandóan alkalmazott, nem pedig az irodavezetők önkénye szerint márcól-holnapra elbocsátható egyénekké legyenek. A törvény javaslat három hónapi felmondást tervez. Az új törvény szerint az a díjnok, aki már legalább egy évig szolgált: nem veszíti el betegség esetén a napidíját. Legalább tíz évi szolgálat után pedig a díjnokok bizonyos — bár az állami tisztviselőkénél szerényebb mértékű nyugdíjra is tarthatnak igényt.

Nyilatkozat.

Dr. Persz Adolf, kir. kath. jogakadémiai ny. r. tanár a mai napon bejelentette a Szent-László nyomda-részvénytársaság igazgatóságának a »Tiszántúl« főszerkesztőségétől való visszalépését.

Midőn ezt lapunk olvasóinak tudomására hozzuk, nem mulaszthatjuk el, hogy egyuttal kifejezést ne adjunk teljes elismerésünknek és köszönetünknek azon érdemekért, melyeket magának e lap szerkesztésében szerzett és azon buzgó tevékenységért, melyet e vállalat érdekében mindenkor kifejtett és tanusított.

Nagyvárad, január 30. 1896.

A Szent-László nyomda-részvénytársaság igazgatósága.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Január 30.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Hévízy János, Schöber

Ernő, Josipovich Géza.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső, Erdélyi Sándor.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése s az elnöki előterjesztések után.

Következik a napirend: *A belügyi tárca költségvetésének folytatólagos tárgyalása.*

Boross Béni személyes kérdésben szólalt föl. Reflektálva Horánszky Nándor tegnapi beszédére, azt mondja, hogy Horánszky szavait teljesen félreértette. Ő nem mondta, hogy *nem történt* semmi; ellenkezőleg igen is *sok történt*, ami sem az ő felfogásának, sem izlésének meg nem felel. Mindazonáltal ellenkező álláspontra helyezkedett Csáky hat. javaslatával, mert azt tartja, hogy az egyaránt stigmatizál minden képviselőt s a bajokon még sem segít.

Nem akar ő a tisztújítás processzusa elé akadályokat gördíteni, de teljesen megnyugszik a kereskedelmi miniszter ígérétében s hiszi, hogy intézkedéseiben megtalálja a helyes módot arra, hogy hasonló visszaélések többé elő ne fordulhassanak.

Horánszky Nándor félreértett szavait igazítja helyre.

Gajári Ödön előadó polemizál az ellenzéki szónokokkal. Horváth Gyula beszédében egyben téved. A cél nem az, hogy a képviselőknek egyéni reputációja egyenkint megvédessék, hisz az egyéni integritás megvédeése kinek-kinek kötelessége, hanem az, hogy a ház összességének integritását, prestízsét megvédjék.

Horváth Gyula: Épen az ellenkezőjét mondtam annak, amit az előadó ur nekem impatál.

Gajári Ödön: Az ellenzék a borsodi botrányért a kormányt teszi felelőssé. Ez nem helyes álláspont. (Nagy mozgás a baloldalon.)

A kormány felelős addig, míg az engedély okirat kiadatott, de mi azután történt, azokra nézve felelősségre nem vonható. (Nagy zaj a baloldalon.)

Hisz senki sincs a szabadelvű pártban; a ki menteni próbálná az erkölestelenséget vagy bármiben is azonosítaná magát a borsodi dolgokkal.

Erősen támadták a főispáni intézményt, olyannak mutatva be, mint a kormány vakeszközét, melyet minden ellen, még az alkotmány ellen is fel lehet használni.

Ha ilyen volna az a főispáni intézmény, akkor már rég elsöpörte volna a nemzet ereje.

Szól ezután a tisztviselői felelősségről s azt mondja, hogy ha valamely tisztviselő az ellenzék érdekében fáradozik, akkor az jó és nagy hazafi; ha azonban esetleg a kormánypárt mellett foglal állást, akkor csuszó-mászó féreg, konczesó stréber az ellenzék szemében.

Olay Lajos: Maga sem hiszi a mit mond. (Nagy derűtlenség.)

Gajári Ödön előadó áttér ezután a benyújtott hat. javaslatokra. Nálunk egy idő óta oly hangulat kapott lábra, mely az egyéni becsületet, a politikai becsületet paragrafusokkal akarja megvédelmezni. Pedig az egyéni tisztesség, a politikai becsületesség követelményei aligha szedhetők paragrafusokba.

A paragrafusok csak a külsőségeket biztosítják, de nem az erkölcsi tartalmat.

Olay Lajos: Sokan karddal és pisztolyal védelmezik meg e külsőségeket!

Gajári Ödön: Az összeférhetlenségi törvény végső célja a képviselő függetlenségének biztosítása. A függés mindenkivel szemben ketős: erkölcsi és anyagi.

De hogy e függés határai hol kezdődnek, azt mindenkinek megmondja politikai tisztesség érzete, a becsület fogalma, de azt paragrafussal megjelölni alig lehet.

De szükséges, hogy az összeférhetlenségről szóló törvény intenciója, erkölcsi tartalma annyira átjárja a társadalmat, hogy maga dobjon ki kebeléből mindent és mindenkit, ami és aki tisztelességtelen.

A teoriával szemben állanak most oly határozati javaslatok, melyek a képviselőt ugyyszólván egészen le akarják szorítani a közélet teréről, mint azt pld. Herman Ottó visszavont javaslata indítványozza. Ki maradna ekkor a küzdőterén? Azok, akiknek sok pénzük van s azok, akiknek egyáltalában semmijük sincsen.

Azon felfogással szemben azt vitatja, hogy a jogos önérdék is helyet foglalhat a közélet intézményeiben.

Bartha Miklós hat. javaslatával szemben a *gyakorlatiságra nézve* eloszlatatlan aggodalmak vannak. A kiküldendő bizottság az obskurus munkával aligha bírna megküzdeni. Hisz ennek a parlamenti bizottságnak miféle akták állának rendelkezésére? Azok az akták, melyek most a kereskedelmi miniszter irattárában vannak. Van ezen aktákban valami obskurus dolog? Hisz azt mindenki tudja, hogy a finanszírozás, az értékesítés csak azután kezdődik, hogy az engedély okirat kiállított, ha tehát esetleg fordultak volna elő visszaélések, azokból az iratokból az ki nem tűnnék.

Az ellenzék organumai mintegy felvilágosi-

Régen volt az, akkor még csak félig volt árva, most már egészen az.

Rokonai nem törődnek vele. Haragszanak reá az édesanyja miatt, a ki csak egyszerű nevelő volt és az édes apja szeszélye folytán került a családba.

Az öreg gróf is megbánta ezt a házasságot, sok szomorúságot okozott annak az angyal szívű asszonynak, a kire az Elza úgy gondol vissza, mint valami szentre: pedig alig ismerte még, mikor elvesztette.

Azután a jövőről ábrándozik: eszébe jut az apja végrendelete, a mely már férjéről is gondoskodott számára. Látja maga előtt unoka bátyjának kiélt alakját, azt a gunyos mosolyt, a mely olyan visszataszítóvá teszi az ajkait...

És milyen a viselkedése. Azt hiszi, hogy ő lesz az áldozat, ha a nagy vagyon kedvéért elveszi azt a kis éretlen bakfist...! Egyre azt hajtogatja, hogy csak a halott iránti kegyeletből teszi...!

Ennek az embernek legyen ő a felesége? Tiszta lelke elborzad az ilyen élettől és visszavágyik a zárda falai közé.

Jobb is lesz ott...!

Nyugodt, csendes élet... Távolság a világ beteges zajától, legalább azé marad szive, lelke, a kit az legjobban megillet. Ismét az a gyermeki kép rajzolódott lelkébe; de most már nem foglalkozott vele, fájdalmas sóhajjal elűzte magától.

Eppen indulni akart a kastélyba, mikor szembe jött vele Szegő Sándor a plébánossal.

A fiatal pap széles mellén megfeszült a kék reverenda, a testhez álló öltözet csak előnyére volt karcsu alakjának.

Elza már távolról kiáltott felé.

— Azt hittem, már nem jön el Sándor, el is felejtett engem egészen!

— Nem tudok én olyan könnyen felejteni grófnő, különösen magát nem felejttem el soha.

— Ne mondjon grófnőnek, nem szeretem azt hallani. Vagy én is tisztelendő urnak szólítsam?

A fiatal pap mosolygott és odavezette a gyönyörű szőke leányt ahhoz a padhoz, a melyen gyermekkorukban a sirig tartó barátságot kötötték.

— Emlékszik még arra a jelenetre Sándor?... Itt a padon ültünk...

— Akkor a szívembe zártam, ott van az most is érintetlenül.

— Pedig ugy-e sok történt azóta?

— Maga szép, nagy leány lett, én meg felvettem a reverendát. Csak ennyi!

— Mért lesz pap Sándor...?

A fiatal embert megzavarta egy kicsit ez a kérdés, firkászva nézte a leány arcát, talán a szeméből akarta kiolvasni, hogy miért kérdi.

Azt gondolta, hogy csak véletlenül, talán éppen kíváncsiságból ejtette ki Elza azokat a szavakat és közönyösen beszélt valamit a hivatásról, meg a világi hiúságokról.

Azután más tárgyra terelték a beszédet; a napi dolgok jöttek elő, a mibe beleszólt az öreg plébános is.

Elza jövőjéről is beszéltek. A leány azt mondta, hogy a nyáron még két hónapot itthon tölt, azután visszamegy a zárdába.

Juniusban Szegő Sándor is haza jött, utolsó szünidejét szülőfalujában akarta eltölteni.

Csaknem mindennapos vendég volt a kastélyban. Olyan volt a leánynyal, mintha testvére lett volna...

Vége fele járt már a vakáció, mikor egyszer ebéd után felment a plébánoshoz.

Az öreg pap még az ebédelőben volt, beszélgetett a nevelővel, Elza pedig a szomszéd szobában zongorázott.

Sándor nem akarta zavarni a társalgást és oda ment a zongorához.

A leány örült jövetelének, előhozta a hegedűjét és kérte, hogy játszszen vele együtt.

Nagyon különös hangulatban volt. Szerelmes, szomorú dalokat játszott olyan érzéssel, olyan igazán, hogy észre sem vette, mikor a hegedű elhallgatott.

Arca kipirult, szemei odatapadtak a kottalapra, pihegett, mint valami kifáradt galamb.

Azután hátra vetette magát a székre, könybe lábát szemével a fiatal embert kereste és ábrándosan játszott az azt a szép magyar nótát: »Felleg borult az erdőre...«

A fiatal pap némán nézte egy darabig ezt a különös jelenetet, azután megkérdezte a leánytól, hogy miért olyan szomorú?

Elza nem szólt semmit, csak kitörülte a szeméből a könnyeket, elkezdte játszani, hogy:

tásul közlik azt, hogy melyik vasutnak mennyibe kerül kilométerje. A költséget mindenkor a talaj, a műtárgyak stb. állapítják meg. O kormánypárti ember, de hivatkozik az ellenzéki ember vasutjára, mely szintén igen sokba került. Azt mondták a tuloldalon, hogy Eötvös Károlynak nem tudom miféle szolgálatait jutalmazták azzal a drága vasuttal, melyet fiának koncedáltak. (Nagy zaj.) Ő tudja, hogy az a vasut homokbuckákon, ingoványon épül, tehát sokba kerül. (Nagy zaj. Ellentmondások a baloldalon.) Ép így még gyanusitanak másokat is. (Nagy zaj.)

Mivel Bartha Miklós hat. javaslata elfogadásának nem volna semmi gyakorlati haszna, nem is fogadhatja el.

Ellenben Csáky Albin gróf hat. javaslatát a felzárkózott kedélyek lecsillapítására, a felmerült gyanúsításokkal szemben a képviselőház presztízisének megővésére szükségesnek tartja s annak elfogadását melegen ajánlja.

Horváth Gyula félre értett szavait igazítja helyre, mire

Gajári Ödön röviden válaszolt.

Hoek János személyes kérdésben kér szót. Gajári azt mondta, hogy neki legkevésbé volna szabad M i k l ó s Gyula elejtésével vádolni, mivel valamikor ő is a szabadelvűpárt tagja volt. Ez nyolc éves igazság.

De ezt nincs joga az előadónak neki szemére vetni, hisz azóta új választások voltak s ő a nemzeti párt programjával jött a házba, hogy védelmezze a nép érdekeit. Épen azért hagyta el a szabadelvűpártot, mert meggyőződött róla, hogy ott a párt rendszer elnyomja az egyéni felfogást s a pártérdekért feláldozzák az egyént.

S hogy az előadónak vele szemben tanúsított előzékenységét valamivel ő is viszonzozza, kijelenti, hogy a mostani belügyi kormányzat senkiben sem kapott volna méltóbb védőt, képviselőt, mint az előadó urban. (Tetszés balfelől.)

Bartha Miklós személyes kérdésben szólal föl.

Ugron Gábor: Nagyon rövidre terjedt volna záróbeszédében, ha az előadó ur el nem mondja mostani beszédét. A képviselőnek mindenekelőtt függetlennek kell lenni a kormánytól. A kormánypárti képviselők azonban nemcsak erkölcsileg, hanem anyagilag is a kormánnytól függenek, hiszen a pártkassza pénzén szereztek meg mandátumaikat.

Majd akkor beszéljen a kormány tiszta választásáról, ha a szabadelvűpárt kasszája is olyan üres lesz, mint a függetlenségi párt kasszája.

A függetlenségi párt hatalommal nem ren-

delkezik, de rendelkezik erkölcsi erővel, melyet fel kell használnia és fel is használ a parlament reputációjának megvédéseért.

Nem szándéka az elesett embert ütlegelni, e tisztet átadja barátainak.

Ki volt Miklós Gyula? Az uralkodó rendszer típusa; annak a rendszernek, mely lehetlenné teszi, hogy jó közigazgatásunk legyen, mert nem a közigazgatás szolgálatában, hanem pusztán és kizárólag a pártérdek szolgálatában állanak. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Midőn ő megtette ismeretes hat. javaslatát, a szabadelvűpárt nagy némasággal fogadta; de midőn a közvélemény hatalmas nyomása alatt Csáky Albin gróf terjesztette elő hat. javaslatát, akkor már mindenki éljenzett, helyeselt.

A Bartha hat. javaslatának elfogadása nélkül a Csáky hat. javaslatának elfogadása csak félmunka. Olyan félmunka, mely mindenkire reáborítja a gyanu árnyékát.

Neki nem tetszik ez a taktika, hogy a vádat mindenkire kiterjesztik, csak hogy az általános vádolásnál a bűnös menekülhessen. (Zajos tetszés a baloldalon.)

Az ellenzéknek a gyanúsításokkal szemben világosságot kell deríteni a homályos dolgokra; hadd lássák kik azok az ő soraik között, akik a koncesszióért koncessziókat adnak a kormánynak — más téren.

El kell oszlatni a gyanut, mely ott lebeg mindnyájuk felett.

Ő is egyike azoknak, a kik a vármegye érdekeltségének megbízásából ifj. Dániel Gábor kormánypárti képviselővel vasuti koncesszióért folyamodott.

Most a kormánypárti lapok sziszegve azt írják róla, hogy Ugron Gábor csak most óvatos; de nem volt óvatos akkor, amikor ő maga is a tőke összeg felemeléseért folyamodott.

E gyanúsítással szemben kijelenti, hogy az a vasut állami szubvenzió nélkül épült fel: abból neki nemcsak egy krajcár haszna nem volt, de mintegy 400.000 frtért, mint igazgatósági tag obligóba került a vasutért.

Abban az időben, midőn ugyanis pénzválság volt a piacokon, azt mondták: Ugron Gábor könnyelmű ember; ha ezen obligóban a tőnk elsöpörte volna őt, akkor azt mondták volna róla: Ugron Gábor szamar ember; most pedig azt mondják róla: Ugron Gábor gyanus ember. (Zajos tetszés a baloldalon.)

Ezért követeli mindenki a vizsgálatot, hogy menekülhessenek a gyanutól s tisztán láthassanak.

A Csáky gróf hat. javaslatát elfogadja bár azt komolynak nem tartja.

A kormánypárt magasabb erkölcsi theo-

riájával foglalkozva azt követeli, hogy tegyen egy kormánypárt is, mint a new-yorki rendőrség, mely ha arról értesül, hogy valamelyik hajón két gazember jön, akkor felküldi a hajóra tisztjeit, kik mindenkit megvizsgálják szigorúan.

S azután a becsületesek előtt kalapot emelnek, a gazembereket pedig elviszik. (Zajos tetszés a baloldalon.)

Igy kell tenni nekünk is, ha komolyan hozzá akarunk fogni a tisztítás nagy munkájához. (Zajos tetszés a baloldalon.)

El kell választani a bűnösöket az ártatlanoaktól. Meg kell mutatni az országnak, hogy a magyar parlament méltó a magyar nemzethez.

Kéri a házat, hogy ne álljon meg Csáky gróf hat. javaslatának elfogadásánál, hanem fogadja el Bartha Miklós hat. javaslatát is, hiszen a parlament méltósága, presztízse, a nemzet becsülete követeli azt.

A maga hat. javaslatát visszavonja. (Zajos hosszantartó éljenzés és taps. Ugy a függetlenségi, mint a nemzeti pártból szónokot számosan üdvözlik. Az éljenzés taps meg-megújul s percekig tart.)

Csáky Albin gróf személyes kérdésben szólal föl. Tiltakozik az ellen a vád ellen, mintha az ő hat. javaslata bárkit is gyanúsítani akarna, vagy az általános vádat emelne.

Ő senkinek az eljárását nem vette bonckés alá, csak a jövőre nézve akart védelmet biztosítani a vádak ellen.

Ez a hat. javaslat nem stigmatizál senkit, csupán azokat, akik meggyanusítanak mindenkit. Ismételtén kéri hat. javaslatának elfogadását.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Február 1. Az izr. nőegylet koncertestélye a Fekete Sasban.
- > 1. Az első általános munkás-betegsegélyző egylet táncvigalma a Zöldfában.
- > 2. A várad-velencei reformátusok bálja a Zöldfában.
- > 5. Zenekedvelők estélye a Fekete Sasban.
- > 6. Gyárosok és nagykereskedők bálja a Csarnok nagytermében.
- > 9. A nagyváradi ev. ref. egyházközség bálja a Fekete Sasban.
- > 15. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban.
- > 16. A szepitészeti egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor a városházán.
- Február 16. Az önkéntes tűzoltó egylet álarcos bálja a Fekete Sasban.
- > 18. A nagyváradi kereskedő ifjak körének bálja a kereskedelmi palota dísztermében.
- Márcz. 8. A biharmegyei és nagyváradi nőegylet tárgy-sorsjátékának húzása.

»Ezért a legényért nem adnék«; azután hirtelen átsapott egy másik dalba, dudolta is halak: »Jaj de bajos a szerelmet titkolni...«

A fiatal ember most már megértette a játékok; átölelte a szép leány fejét és hosszú, édes csókot nyomott az ajkára...

Mikor a plébános átnézett a másik szobából, hogy miért szűnt meg a játék, éppen akkor mondta Sándor Elzának:

— Minden gondolatom te voltál, s te leszel örökké! Csak látod, nem mertem megmondani. Nem hittem, hogy te is szeretsz engem.

Az öreg pap nézte őket sokáig csodálkozva, szóval, azután szelíden figyelmeztette a leányt az apja végrendeletére; Elza pedig boldog mosolylyal hajtotta fejét a fiatal ember keblére és szerelmesen mondta:

— Elég lesz nekünk a bedői kastély is, ugy-e Sándor?

A végzetes gombostű.

P. E. után Dr. Margitai.

Bendel Emil ur szerencsétlen egy ember. Évek óta tudja, miben fog meghalni. Tudja ama végzetes pillanattól kezdve, midőn az újságban azt olvasta, hogy egy császári testőr egy üvegszilánk következtében, amely a sűrűspohár fenekén okvetetlenkedett, nyomorultan elpusztult. Bár élete végét illetőleg eddig is sötét gondolatok gyötörték, de mégsem tudta a mondott pillanatig mily halálra vár reá. De

e percztől kezdve világos lett előtte, hogy főképp üvegszilánkoktól kell őrizkednie. Rögeszméje tovább fejlődése folyamán meggyőződött arról, hogy általában minden hegyes eszköztől óvakodnia kell evés és ivás közben, miért is hasadt pohárból soha nem ivott, s evés előtt szorgalmasan átvizsgált minden ételt, vajjon nem tevedt-e belé gombostű. Tekintettel arra, hogy a legtöbb vendéglőben lehetetlen elkerülni a hasadt poharakat s hogy a szakácsnékat se lehet leszoktatni a gombostű-hordásról, végre arra határozta el magát Bendel ur, hogy magánháznál fog kosztolni. Mint hivatalnok képes volt pontosan megtartani az étkezési időt, s azért az ebéd idejét pontosan 12-óra, a vacsorát 7-re tüzte ki. Kaschitzné, egy szabómester özvegye a kifizőt feltételekbe könnyen beléegyezett, sőt egy csinos szobát is kiadott neki utcára nyíló ablakkal, melyben a különös kosztos csakhamar otthonosan érezte magát. Azon okos békülékenységhez képest, melyet a nők bogaras emberekkel szemben tanusítanak, Kaschitzné ellenmondás nélkül elvállalta azt is kosztosa kívánságára, hogy száműz minden gombostűt, minden törött, hasadt üveget lakásából. És ha mindezek daczára megszállotta Bendel urat evés közben rögeszméje, a háziasszony szelid okossága rendesen ilyen békés mederbe terelte a társalgást.

Bendel ur: (iszonyodva elveti magától az evőeszközöket.) Lenyeltem valamit, valami éle-

set... egy üveg szilánkot, vagy... Haziasszony: (szeretetteljesen.) De édes

Bendel ur, mi jut eszébe, hogy kerülne már üvegdarab a főzélékbe?...

Bendel ur: (ingadozva.) Hát akkor talán hajtű volt... úgy karcolta a torkomat...

Háziasszony: Ugyan honnan tudná már, hogy tesz a hajtű, mikor lenyeli az ember? Szépen nézne ki! Nem kenyeret evett? Igen? No lássa, a kenyér égett, kemény héja volt, azt nyelte le, az is karczol, de bajt nem csinál.

Bendel ur: (föllélegzik.) Azt hiszi, hogy kenyérháj volt? de végre is hátha hegyes csont volt?

Háziasszony: (határozottan.) Nálam ilyesmi nem fordul elő, arról jót állok, mert mindent szorgalmasan megvizsgállok, mielőtt az asztalra kerülne. Csak tessék nyugodtan enni tovább Bendel ur, nálam nyugton lehet, nálam semmi hegyes nincs, még az ollókat is bezárom evés idejére.

Bendel ur: (mosolyogva.) Maga komédiázik velem, hogy olyan aggodalmas vagyok...

Háziasszony: (komolyan.) Nem tréfálok; az olló hegye letörhetik s belékerülhetne a levesbe.

Bendel ur: (elégülten.) Igaza van, kedves Kaschitzné, legyünk tehát ismét jó barátok.

Erősült bizodalommal ette végig az ebédet; még sört is iszik, amelyet eltörhetlen üvegben adtak föl az asztalra. Igaz ugyan, hogy annyi elővigyázatot még e pohárnál is gyakorol, hogy soha fenéki nem issza. A pillantás, amelyet a folyadék maradékára vet önvédelme fölé, való elégedettséget fejez ki, mert az önvédelemmel őrizi meg magát a kínos haláltól.

UJDONSÁGOK.

* **A pécsi püspök temetése.** Dulánszky pécsi püspök temetése tegnap ment végbe fényes egyházi szertartással. A gyászszertartás reggeli 8 órakor rendes misével vette kezdetét, melyet a pécsi egyházmegye pappai, a kik Pécsre érkeztek, a vártemplomban hallgattak meg. Időközben gyülekeztek a püspöki rezidenciába a küldötségek; a városi képviselők testületileg Pejacevics Tivadar gróf vezetése alatt, a megyei hatóságok; a katonaság teljes számban Schlippenbach István gróf vezérőrnagygal az élén, az izraelita hitközség elöljárósága, az egyesületek, testületek és az ezrekre menő közönség a vártemplom előtti térségen foglaltak helyet a sűrű havazás dacára. A rezidenciában a holttestemet második koporsóba téve, a palota előcsarnokában felállított ravatalra helyezték. Kilencz órakor égő gyertyákkal vonultak fel a klerikusok, kiket a megyei papság karingben és stolával, a káptalan tagjai teljes ornátusban Vajda Ödön zirczi apát s a székesfehérvári káptalan két tagja, kik a szertartásnál segédkeztek, követtek. Legvégül fényes segédlettel, gazdag ornátusban teljesen fehér süveggel érkezett Hornig Károly báró, veszprémi püspök, ki előtt meghajtottta magát a papság és a közönség is, mire az összes papság és közönség elénekelt a circumdederuntot, majd a püspök beszentelte a holttestemet, mire a papság a szokásos halotti dal eléneklése mellett, az ezrekre menő közönség sorfala között a vártemplomba indult. Ugyancsak papok vették át a püspöki palota kapujánál a koporsót a temetkezési-egylet személyzetétől és vitték a templomba, ahol a közpáhajón felállított ravatalra helyezték. Mikor a papság a templomba érkezett, Hornig Károly püspök, Spies és Pozsgai kanonokok, Gadó és Vörös káplánok segédkezése mellett liberát tartott, mely után ujjal beszentelte a koporsót, mely beszentelés után a papok a kriplába vitték le a holttestemet, hol a főoltár alatt levő azon fülkében helyezték el örök nyugalomra, melyet Dulánszky püspök önmaga készíttetett magának. A gyászszertartás délelőtt 11 órakor véget ért. A Pécsi Napló tegnap reggeli szá-

mában az elhalt püspök saját feljegyzései alapján közli, hogy Dulánszky Nándor püspök tizenkilencz éves pécsi működése alatt fél milliót meghaladó összeget adott olyan jótékonycélokra, melyekről senki sem tudott.

* **A honvédség köréből.** Ő Felsője jan. 18-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározása folytán szentmihályi Clair Gyula vezérőrnagyot, a 79. gyalog honvéd-dandár és honvéd törzstiszti tanfolyam parancsnokát, a kassai III. kerület parancsnokává nevezi ki; Thury Sándor gyula i 2. honvéd gyalog ezredbeli századosnak őrnagyi helyi alkalmazásra való előjegyzését elrendeli; dr. Klein Péter Béla nagyváradi 4. honvéd gyalogezredbeli tartalékos főorvost pedig saját kérelmére a honvédség kötelékéből elbocsájtja.

* **A jogügyi szakbizottság ülése.** A városi jogügyi szakbizottság tegnap délután ülést tartott Dúsz László elnöke alatt a városházán, mely alkalommal több érdekes ügyben mondtak véleményt. Jelen voltak: dr. Bozóky Alajos, Szokoly Tamás, dr. Várady Zsigmond, Tóth Márton és Kunyhósy János. Első sorban Hillinger Lipót ügyét tárgyalták, aki kérvényt adott be a múlt évben, hogy ha a város újabb 12 évre neki adja a Sas bérletét, a volt postatávirda helyiségeivel együtt, hajlandó 1895 november 1-től fizetni a magasabb bért. Azonban most 317 forintot visszakövetel azon állítás mellett, hogy csak a posta-távirda helyiségeire értette a bérletfizetést, a magasabb bért pedig az egész bérletre csak 1896. május 1-től ajánlta meg. A szakbizottság Hillinger elutasítását véleményezi. A második tárgy a Melocco cég ügye volt. A cég vállalkozott a városház előtti ut betonnal való próba kiépítésére, oly feltétellel, hogyha a kockák 6%-ánál 2 év alatt több hibás lesz, a város nem tartozik semmit fizetni. Az első szakértői vizsgálatnál kérte a további vizsgálat beszüntetését, mivel látja, hogy nem sikerült az építés s csupán a város méltányosságára apellál. A város annak idején meg is ajánlt 50%-ot, de ő a vállalati összeg 75%-át követelte. A szakbizottság ezt a kérelmet is elutasítani véleményezte. Ezzel kapcsolatosan kérni fogják a várost, hogy jövőben semmi munkálatokhoz ne kezdhesseken addig, míg a munkálatokra nézve a szerződés megkötve nincs.

* **Uj doktor.** Tőkés István temesmegyei közigazgatási gyakornok, Tőkés István nagyváradi városi számtiszt fiát tegnap a jogtudományok doktorává avatták fel a budapesti tudományegyetemen.

Egy vasárnap különös jókedvvel ebédelt Bendel ur Kaschitzné asztalánál. Oly magas véleménye volt Kaschitznének az üvegszilánkok, csontdarabok, gombostűk elhárításában tanúsított gondosságáról, hogy már nem rágta a levezt, mint azelőtt, hanem telve bizalommal eresztette azt le torkán, mely bátor eljárásért egy belső hang dicséretének örvendhetett. Egyszerre csak, mint villámütésre leejtette kanálát kezéből... szemei örült rémülettel tapadtak háziasszonya kebelének egy pontjára... szája fölnyit, de egy hangot sem tudott kiadni, csak reszkető kezével mutatott a végzetes pontra, úgy, hogy a gyanutalan Kaschitzné aggodalmasan kérdezé:

— Az Istenért Bendel ur. csak nem akadt valami a torkán? Ne üssem jól nyakon!

A szobaur valahára visszanyerte elvesztett szavát. Fölugrott, s az ablakhoz vonzolta a meglepett asszonyt, s ott kihuzott egy... gombostűt mellkendőjéből.

— Asszony... gyilkos! kiáltott föl, s fejébe csapva kalapját elfutott soha többé vissza nem térendő. A lépcsőn még hallhatták a házbéliek, amint dult arczezal gyilkost emlegett, ami igen kínos feltűnést keltett az egész házban.

Ott hagyott holmiáért hordárok jöttek; az alaposan elriasztott szobaurat nem látta Kaschitzné lakása többé.

Hogy a sok pletykának véget vessen Kaschitzné, kénytelen volt panaszt tenni Bendel ur ellen. Különbben kijelentette a bírő előtt, hogy egy bocsánatkéréssel szívesen beéri, mert

hát »mit is kezdhetne egy futó bolonddal, aki azt képzei, hogy muszáj az ő torkába kerülni a gombostűnek, amelyet egy becsületes asszony kebelibe tűz.«

— Szívesen elismerem, mondá Bendel ur mélabusan, hogy az a kifejezés »gyilkos« tulkevény volt. A gyilkosság alatt a bevégzett tettet értjük s jelen esetben csak az előkészületek tettek meg reá — mert hiszen a gombostű előbb-utóbb ugysis az ételbe esett volna. Azonban, édes asszonyság ön megingatta az emberiségbe vetett hitemet. Csalfán kecsegtett egy üveg szilánk, gombostű nélküli élet ábrándképével — amde kitudja hányat nyeltem már le, s hol jönnek majd ki, amint az nemrég a magyar klinikán történt...

— Kérem, ne törjünk el a tárgytól, — jegyzé meg a bírő. Az ügy tehát el lenne intézve...

— Részemről mindenesetre, szólalt meg Kasitzné, ez az ur úgy is eléggé meg van verve. Csak egy tanácsot szeretnék még neki adni, hogy annál nyugodtabban ehessék. Nemrég láttam egy vendéglőt; kés, villa, kanál, mind oda voltak láncozva az asztalhoz. Ez nyilván az olyan vendégek számára készült, mint Bendel ur; ha le is nyelt véletlenül valami hegyes, szuró, vágó, szerszámot, mindjárt visszarángathatja.

Nem hisszük, hogy Kaschitzné tanácsa igaz vigasztalást nyujthasson szegény Bendel urnak; mert bizony üvegszilánkokat, gombostűket lánczra verni nem lehet.

* **Büntettek és a hírlapok.** Ismételten felmerült az a kérdés, nem kellene-e a párbajhírek közlését megszorítani, hogy a párbajozók számát csökkentésük. A törvényszéki orvosok újabb a büntettek nézve állítják, hogy az elkövetett büntettek részleteinek hű közlése bizonyos ragályozó képességgel van a gyönge lelkű, bűnre hajló emberekre. Hivatkoznak például Franciaországra, a dimanitos láz megszünt, mihelyt az attentatumok pöreiben a nyilvánosságot megszüntették és a lapok a hírek közléséről lemondottak. A svájci hírlapírók is elhatározták, hogy csak igen röviden közlik a büntettek: 1895. dec. 15-én A. B. megölte C. D.-t. Az x-i törvényszék 1896. dec. 23-án C. D.-t halálra ítélte. 1896. dec. 31-én x-ben kivégezték C. D.-t, a ki A. B.-t megölte volt. Jó példaként hivatkoznak a Morning Herald-ra is, melynek szerkesztője, Radcliffe már 1883-ban teljesen kitiltotta lapjából a büntettek és megörlések közlését, továbbá Párizsnak egyik legnagyobb lapjára, a Figaro-ra, mely csak kivonatossan közli az ilyen eseteket. Nálunk egyik orvosi lap, a Gyógyászat ajánl nemzetközi konferenciát, mely megállapítaná a közlés módját.

* **Hó hideg fagy.** A milleniumi esztendő úgy látszik, nagyon erkölcsös lesz, legalább a jogász és bohém embereket nagyon sokáig meg fogja akadályozni abban, hogy télikabójukat zálogba csapják. A fagy vasmarokkal szorítja a földet s nincs rá reményesség, hogy egyhamar engedni fog. A hó is meg-meg indul és esik napjában tizenötösör is, a szegény tótok hazájából pedig süritve fu le az éjszakai szél. Mindenki bosszankodik és didereg, csak a szén és fakereskedők örülnek, s gazdagodnak annyira, hogy maholnap már csupa kékhaju bankókból csináltatnak maguknak kabátbélést.

* **Uj biztosító-intézet.** A világ egyik legnagyobb biztosító-intézete, a »The Mutual« életbiztosító társaság Magyarország keleti részén Nagyvárad székhellyel főügynökséget szervez, amelynek igazgatója Propper N. János kereskedelmi iskolai igazgató, titkára pedig Tóthiás József eddig soproni ügynök lesz. Az új intézet működését már február elsején megkezdí.

* **Halálozás.** Id. özv. Kurti Józsefné 82-ik, özvegyiségének 33-ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele, s hosszas szenvedés után f. hó. 29-én elhunyt. Temetése ma délután 3 órakor lesz Uri-utca 692. számú házból.

* **A vidéki járásbírósg helyiségei.** A n.-várad vidéki kir. járásbírósg helyiségeinek kibővítése iránt a kir. tszék elnöke megkereste a város tanácsát, felajánlván a kibővítések fejében 100 frt évi többletbért. A tanács ezen átirat folytán a főszámvevőt hivta fel jelentés tételre, ki előterjesztésében kevésnek tartja a felajánlott összeget s évi 150 frt bérfelemelés mellett is csak az esetre javasolja az épület megfelelő kibővítését, ha az igazságügyi kormány 6 évre kötelezi magát a bérlet meghosszabbítására.

* **Megjutalmazott életmentő.** A hivatalos lap tegnapi száma első helyen hozza Rác István pénzügyőri vigyázó megjutalmazását, kit Ő Felsője ezüst érdemkeresztel tüntetett ki, mert saját élete kockáztatásával egy emberéletet megmentett.

* **A lovarda-bódé fentartása.** Buchsbaum Ignáczné, a lovarda-bódé tulajdonosa kérvényt adott be a tanácshoz, melyben az iránt folyamodott, hogy a kérdéses fabódét egész április hó végéig engedje a tanács fentartani, mert tapasztalás szerint a hatóság kiadja az engedélyt a netán jövő újabb lovardatulajdonosnak is, neki pedig nagy kiadásokat okozna a fabódé újbóli felépítése, illetve felállítása. Bajosan hiszszük, hogy a tanács a közelgő szinidényre való tekintettel a kért engedélyt kiadja az említett célra; sőt a mennyiben az elfoglalt területért semmit sem ajánlott meg Buchsbaumné, kérelmére csakis elutasító választ nyerhet.

* **Aszfalt burkolat átvétele.** Az újabb aszfalt burkolatok költségei a már beadott kereseti kimutatás szerint a következők: 1.)

Ujsor, Szaniszló és N.-Magyar utcákon teljesített aszfalt burkolatok költségei 20.785 frt 2) A Széna-utcai aszfalt-makadam burkolat 3365 frt 18 kr. A jelzett munkálatokat a szép. és közl. bizottság fogja felülvizsgálni s az átvétele után a háztulajdonosokra ki fog vettetni az 1/3 hozzájárulási rész. Hisszük, sürgősebb dolog lett volna egyik-másik belső utcát, vagy néhány elhagyott utcát rendezni, mint az Ujsort.

* **A szőlősi sörgyár építése.** A várostól megvásárolt régi sörgyár telepén mozgalmas élet van. Az új tulajdonos építteti a sörgyárt; a gépek jó része is már meg érkezett. A várossal a tulajdonos Lóvy Józsefnek nincsen semmi differenciája, s az általunk a telek átalakítására vonatkozólag közölt akadály nem a tulajdonjog korlátozására, hanem csak a város által kikötött szolgalmi jogra vonatkozott, de már elintéztét nyert az ügy. A tulajdonos azt akarja, hogy a tavasszal már megkezdhesse a gyár az üzemét. E gyár létesítése valószínűleg közelebb viszi a Pecze-Szőlős községének Nagyváradhoz csatolása iránti régi óhajt a megvalósuláshoz.

* **Eljegyzés.** K o n y e c s n y i János gazdálkodó leányát I l k á t eljegyezte G a z d o v i t s Flórián szeszgyári alkalmazott.

* **Hadmentesek adózása.** Az 1896. évre megindítandó hadmenteségi díjjak összeírása és kivételéhez szükséges bejelentési-ívek benyújtására záros határidőül f. é. február hó 29-ike van kitűzve. Figyelmeztetjük az érdekelteket B o r d é Ferenc adó- és pénzügyi tanácsos erre vonatkozó hirdetésére, mert azon véd, — illetve díj-kötelest, aki ezen bejelentést elmulasztja és a kívánt adatokat a kitűzött határidőben be nem szolgáltatja a városi adó hivatalnak, a reája kivett hadmentességi díj 3-6-szoros összegének megfelelő pénzbírsággal sújtják.

* **Liszt, Erkel és a főváros.** A főváros tanácsához a napokban több aláírással kérvényt adtak be, a melyben azt kérelmezik, hogy a magyar nemzet két nagy zeneköltőjének Liszt Ferencnek és Erkel Ferencnek a nevével a főváros két előkelőbb utcáját kereszteljék el.

* **Vasutimenetjegyek és igazolványok.** Mikor Amerikában regényeket csinálnak hirdetésekben, mikor az elhalt kereskedő siremlékén reklámozza utódját, nálunk még csak akkor kezdnek arról gondoskodni, hogy milyen alkalmas hirdetési eszközök lennének a vasuti menetjegyek, pedig mi sem panaszkodhatunk a reklám hiánya miatt. És a ki csak egy kicsit gondolkodik is élelmesen, örömmel üdvözi a vasuti igazgatóság ezen eszméjét, mely egyrészt az államnak sok hasznot fog adni, másrészt a jegyek igazán a legalkalmasabb hirdetési táblák lesznek, mert mindnyájan tudjuk, hogy a vasuton unalmunkban még a színtelen írást is kibetűzzük a jegyekről.

* **Ellopták a kerítést.** Ha még sokáig tart a hideg: az összes fakerítéseket ellopják a városban. A kerítésdeszka hordását mindjárt a város legvégén: e szemináriumnál kezdték meg. A papnővelde kertjének kerítését a múlt éjjel jókora darabon leszédtek. Valószínűleg csupán a szokatlanul erős hideg kényszerített valami szegény páriát arra hogy — kerítést lopjon.

* **Protestáns lelkészek öröme.** A protestáns papok által oly tüzzel védelmezett és támogatott polgári házasság, — úgy látszik, — elég hamar termi számukra a megelégedés és öröm gyümölcseit. Szalacson f. hó 28-án ment végbe protestáns részről egy polgári házassági szerződés, mely után a felek nem tartották szükségesnek templomukba is elmenni; úgy gondolkozván, elég nekik a nemzeti színű pántlika látásából származó áldás, nincs szükségük papra és templomra. — Különben az eredmény elérésében orosz lány része van a jegyzőnek, ki minden módon azon van, hogy még a katolikus házassalándókat is rávegye, hogy a község-házánál is ünnepélyesen, koszorúval és nászki-sérettel jelenjenek meg s kik ezt tenni vonakodnak nem átalja csufondáros és becsmérlő szavakkal illetni. Mi csodálni való aztán, ha a protestáns köznép, megtevéen a disz felvonulást

a község házára, azt hiszi e külső diszszel mindent megtett, hitbéli meggyőződés és nemesebb érzelmek iránt úgy sem lévén fogékony. És mégis az eset fölött a jegyző ur sajnálkozásának adott — legalább külsőleg, — kifejezést, hogy ez Szalacson történt először a hely. hitvallásuk között. Bizony édes jegyző ur, ha előkészítgeti rá a talajt, történni fog ezután többször is.

* **Ujabb diagnózis a Röntgen-fénnyel.** Csaknem minden nap újabb meglepetéseket szereznek a tudósok a világnak a Röntgen-féle csodálatos fénnyel. A sugarak hatása az orvosi tudományra oly nagy, hogy a tudósok véleménye szerint e diagnosztika egészen új irányban fog fejlődni. Neusser bécsi tanár tegnap a bécsi orvosi klinikán előadást tartott, a mely szélesebb körben is föltűnést fog kelteni. A tudós megmutatta, hogy a Röntgen-féle sugarakkal kitűnő epe- és hólyagkő-diagnózist lehet csinálni. A hólyagkővön, mint foszfáton a Röntgen-sugarak tökéletesen áthatolnak. Az epekönél, amely cholesterinból áll s a sugarakat csak részben bocsájtja át, az enthográfium kissé sötétebb színű. A két kép nagyon élesen megkülönböztethető. Dr. Neusser egy harmadik képen egy epekövet mutatott be, a melyet négy ujnyi vastag májon át vett föl. A tanár kiállításba helyezte a klinikán a testek átvilágítását megkísérteni, a melylyel a beteget minden fájdalomtól meg fogják kimélni.

* **A hadügyminiszter és a tartalékosok.** A hadügyminiszter legújabb rendeletet bocsájtott ki az összes hadtestparancsnokságokhoz, hogy minden ezrednek hadkiegészítő parancsnokságnál már béke idején annyira elkészítse a mozgósítási tervezetet, hogy a tartalékosoknak bevonulása és beosztása háboru idején a lehető legrövidebb idő alatt menjen végbe. Ezen rendelet szerint minden katonakönyv hátsó fedelének felső oldalához 2 drb. bemutatási jegy lesz kapcsok által odaerősítve s ezek segítségével — minthogy a jegyek rovatainak nagyobbrésze már béke idején ki lesz töltve, — a bemutatás és beosztása mozgósítás esetén sokkal gyorsabban lesz eszközölhető. A katonakönyveket még ez év folyamán fogják fegyvergyakorlatok és ellenőrzési szemlék alkalmazásával ily nemű jegyekkel ellátni.

* **Szeless Adorján a kurján.** Most, hogy a francia földön elfogott Szeless Adorján kiadatása napirenden van, a kérdésre döntő befolyással bírhat az a sikkasztási ügy, melyben a kuria most fog ítéletet hozni. A kiadatását ugyanis a Hentzi-merényleten kívül, melyet a védelem politikai természetű bünténynek állít, e sikkasztás miatt is, továbbá a Schreiner Károly mérszáros kárára elkövetett csalás miatt kérték. E csalásra vonatkozó vádat azonban a panaszos, hir szerint, visszavonni készül s ezért döntő a sikkasztási bűnpör miként való eldőlése. Szó van pedig ebben arról, hogy a midőn Szeless harmadéve »Ellenzéki Arczképesarnok« című vállalatához kaucióképes alkalmazottat keresett s nála Thul Valér jelentkezett, ennek 200 forintos takarékkönyvét elsikkasztotta. Szeless tagadta a sikkasztást, azt hozva fel, hogy a pénzt elköltötte ugyan, de azt Thul miatt szenvedett kára fedezésére fordította. Az első-bíró és a kir. tábla, úgy találva, hogy Szelessnek nem volt joga a pénzhez nyulni, őt három havi fogházra ítélték s ez ítélettel, Székely Ferenc kuriai bíró előadása mellett, holnap foglalkozik az utolsó fórum.

* **Az »uszkocsi.«** Az »uszkocsi« félig szerb félig bunyevác szó s annyit jelent, hogy leány-szöktetés. Az még odalent a Bácskában igen divatos, hogy kocsi kapja a legény barátaival azt a leányt, akit el akar venni s megszökteti. Rendesen jó vége szokott lenni a dolognak, mert a szülők, ha kénytelen kellen is, de bele nyugosznak a házasságba. Van azonban másforma is. Szabadkán Vojkovits Magdát a múlt nyáron eluszkocsizta egy kőműves legény, mert mikor megkérte nem adták hozzá a szülei. Azonban csakhamar ráunt a szerencsétlenre. A Magda hazakerült, de hát otthon sem fogadták szívesen, mert a megszöktetett, meg ismét hazakergetett leányra már nem vet szemet senki. A szerencsétlen a napokban a kutba ugrott, amelynek vize jégdarabokkal volt telve. Kihúzták ugyan, de annyira meghűlt, hogy aligha marad életben.

* **Könyöradomány gyűjtés.** A belügyminiszterium szerkesztésében megjelenő hivatalos rendőri közlöny legutóbbi száma két könyöradomány gyűjtési engedélyt hoz. Az egyikben a f e l s ő - j ó z s a i róm. kath. hitközségnek templom építési költségek beszerzése czéljából másikkban C s y z Ferenc és P r o c y k Jánosnak, mint a przemysli sarutlan karmelita nővérek kiküldötteinek ad a miniszter engedélyt az ottani kolostor és templom építési költségek beszerzése czéljából.

x **Katona-zene a »Zöldfa« kávéházban.** Ma pénteken f. hó 31-én a helybeli csász. és kir. 37. gyalogezred zenekara válogatott műsorról zeneestélyt rendez, melyre felhívjuk a zenekedvelők figyelmét.

Világ pusztulás.

— Földünk és egy üstökös. —

És világ vége leszen!

Hányszor rebesgették, hányszor ijesztgettek (ok nélkül), hogy világ vége leszen (azaz lesz) ekkor és ekkor, s hányan el is készültek reá s még olyan is előfordult, hogy az illető eladta mindenét s utolsó estén abba a tudatba, hogy többé fel nem ébred, lukullusi vacsorával fejezte be életét.

De ezek mind csak légből kapott állítások voltak, (mert itt vagyunk), hanem a mi ez évben fog történni az nem mese, az igaz lesz, mint kétszerkettő há . . . azaz négy. Leírtam röviden, hogy mikor s miért s hogyan fog történni az egész.

Tehát 1896. november 23-án este 11 óra 40 p. és 39 mp-kor, a mint mondám, világ vége lesz en.

Hanem azért nem kell megijedni, mert ha minden el is vész, még marad is egy kis remény. Tehát a leírtam helyen, azaz időben Földünknek pályáján épen akkor lesz egy óriási üstökös átmenőben, midőn földünk azon a pontján fog elhaladni.

Igy tehát a két óriási tömegnek összeütközése elkerülhetetlen. Hogy mi fog történni, azt az Isten tudja. A világ legnagyobb asztronómusai szerint az említett üstökös csak minden 2400 évben szokott megjelenni. Ezelőtt 2400 évvel szerencsésen kikerülték egymást, csak éppen annyi baj történt, hogy akkor az üstökös a Hymalája tetejéből egy darabot magával vitt. De most mivel földünk 2000 év óta lustult, tehát néhány kilométerrel hátra maradt, s ez fogja okozni az összeütközést.

Az összeütközés s annak következményei oly irtóztatos valami lesz, a mi minden emberi képzelmet felülmul. Földünk, ha pályafutásában az üstökös által megakadályoztatnék, a föld belsejében levő izzó tömeg néhány perc alatt úgy átmelegitene a föld kérgét (mely kéreg úgy hasonlik a föld belsejében izzó tömeghez, mint a tojás tartalma a tojás héjához,) hogy azonnal minden hamuvá égne. Nem is vörös, hanem fehér izzóvá változnék az egész földkéreg, minden rajta levő szilárd tárggyal együtt. A folyók s tengerek pedig rövid idő alatt elpárolognának s hogy mi támadna a levegőben, azt elképzelni nem lehet.

Hanem vigasztalhat az a remény, a mit az asztronómok fentartanak számunkra.

Nevezetesen az említett üstökös négyszerte nagyobb lesz, mint a mi földünk, de egyszersmind állománya hatszorta csekélyebb, mint a mi földünké s a mi a leglényegesebb: mozgása tizenkétszerte lassabb mint földünké. Tehát tekintettel állományának és gyorsaságának csekélyebb voltára, kilátásba helyezhetjük, hogy földünk vagy szétűti, vagy pedig egy 1776 mértföldes átméretű lyukat fog ütni rajta és így utját egy kis csökkenéssel tovább folytathatja.

De azért mi teljesen nyugodtak lehetünk: még meg se érezzük, mikor majd átzónázunk az óriási nagy üstökösön. Legfőleg valami szélvihar fogja jelezni a két léggör összeütközését.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésben Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésben Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésben Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésben Körös-utca
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

E G Y L E T.

Orvos-gyógyszerészek ülése. A Bihar-megyei orvos-gyógyszerész és természettudományi egylet. f. évi február hó 1-én délután 4 órakor szaktulást tart. (Uri-utca. Akadémia) Targysorozat: 1. Edlmann dr. előadása. »Fülsészeti esetek.« 2. Goldstein dr. előadása »A lues gyógykezeléséről.«

Irodalom és művészet.

Irgalom nevében.

— Kisebb rajzok és elbeszélések Irta: Szedlarik István né Dudinszky Anna.

Egy könyv: egy ember. Főként, ha a könyv jó. Mert elképzelhetetlennek tartom, hogy a poéta-író hazudjék, s ha nem léteznek is azok az érzelmek, amelyeket megénekel: igazak maradnak, mert adott viszonyok között okvetlenül előtörnének. Ha az érzelmek és gondolatok reflexei a szerző lelkének: akkor abban a könyvben föltétlenül meg van a határozott egyéniség.

S amióta oly nagyon megsaporodott az írók és írók száma, nem tudok más ismertető jelet, hogy megkülönböztessem a hivatottat a választottól, mint az egyéniséget. Ha egy erős, igazi egyéniség domborodik ki a műből: az föltétlenül érdekes, mert nem lévén két egyforma lélek a világon: legalább is új előttünk.

S ebben a könyvben van határozott egyéniség, mely kiviláglik az egyes rajzok és elbeszélések sorai közül, s inkább leköti figyelmünket, mint maga a történet, mely mindvégig csak staffage, hogy a szerzőnek alkalma legyen érzelmeit és igen gyakran föltöbb bizarr, de mindig érdekes gondolatait előadni.

Kétségtelen, hogy erős poéta-lélek a szerző, nagy tehetség, úgy, hogy szinte kedve volna az embernek — fölfedezni. Kivel azonban ezt már megtette a könyv előző írója, dr. Persz Adolf ur, nekünk nem marad más hátra, mint hogy a szerző nem közönséges tehetségét konstatálva egy- és másra figyelmeztessük is őt, — a jövő érdekében, mert nagyon kívánatosnak tartanók, ha ez akötet Szedlarikné írői működésének ne a végét, hanem csak kezdetét jelezze.

Mindenekelőtt meg kell válogatni az embernek, hogy mit írjon meg és mit ne.

Lehet valami érzelm nagyon erős, valamiképp nagyon megkapó, valami történet nagyon megható, de azért még nem következés, hogy ez az érzelm, kép vagy történet méltó vagy alkalmas a megírásra.

Sokaknak csak eszköz az írás, hogy szívük érzéseit elpanaszolhassák az író papirosnak — de ezek irjanak naplót, s ne könyvet a pulikumnak.

Dicséretes tulajdona a szerzőnek, hogy ilyen írás nagyon kevés van a kötetében, a Klári szerelméért. Viszont látásra. Viszont egy kis ötlet még nem elég anyag egy tárczához vagy egy novellához, főként, ha az ötlet olyan kicsiny és sovány mint a Pályázati hirdetés.

A szerző nem tanult írni soha senkitől, egészen naturalista az írás művészetében. Pedig az olyan határozott egyéniségnek, mint az övé, nem árthat a tanulás: ő belőle nem lett volna utánzó sohasem, s az írásai technika dolgában sokkal befejezettebbek volnának. Vagy talán éppen azért érdekesek — és gyakran kedvesek — az írásai, mert olyan szerföltött eredetiek és bizarrak? Egy őszinte lélek megnyilatkozásai kell, hogy megragadók legyenek, s ha rossz-

szul lennének is megírva ezek az apróságok, — pedig ezt még a legegésőbb kritika sem foghatja rájuk, — még akkor is érdeklődéssel és nagyon hálásan olvasnák őket.

Aki tehát egy nagyon szellemes asszonynak a könyvét olvasni akarja, az rendelje meg ezt a munkát; egy forint az ára, diszkötésben egy forint 50 kr. A könyvet a szerző özevgy báró Gerliczy Félixné sz. Kornis Lujza grófnőnek ajánlotta, s a tiszta jövedelem felét a biharmegyei és nagyváradi nőegylet árvái javára fordítja.

A mű Nagyváradon jelent meg, a Szent László-nyomda igen diszes kötésben bocsájtotta a könyvpiaçra. —ó —ó

Millenniumi magyar történet.

A Szilágyi Sándor szerkesztette Millenniumi Magyar Történet 57—58-ik füzeté IV. Béla uralkodását tárgyalja. Reméljük, hogy mivel még csak 50—60 év története van hátra Marczali néhány füzetben befejezi e II. kötetet, s akkor immár előttünk fog feküdni a hatalmas mű három köteté, csaknem harmadrésze, mert amint a multkor jeleztük a III. kötet már megjelent. Nem épen kellemesen érintett bennünket a megróvás, amelylyel a szerzők tatárjárás alatti szereplését illeti; Pauler Gyula kitünő művében »Magyarország története az Árpád-házi királyok alatt«, egészen másképp fogja föl IX. Gergely szereplését. Érdekesnek találjuk amit Marczali Dsengisz khán jellemzésére Rankeból idéz: »Életét azzal töltötte, amiben örömet lelé. Van-e szebb dolog, mondá neki egy vezére, mint tavasszal jó lovon vadászni, sólyommal kezében. Van válaszoló a khán. A legszebb az ellenséget maga előtt üzni, a vagyonát elpredálni, lovára kapni, látni, mint siratja családja, ölelni nejét. Így nyaralt végig egész Ázsian mint az emberim vadásza.« Bizony sokszor kell az embernek elpirulni nemünk története miatt! — A két füzet kiállításá a szokott fényes. Leginkább megragadta figyelmünket Boldog (és nem szent, mint olvassuk) Margit legendája egy lapjának facsimiléje. Ismételten hangsúlyozzuk hogy különösen a kodexek, pecsétek, oklevelek reproductióit tartjuk az ily népszerű, nagy közönségnek szánt történeti műveknél rendkívül fontosnak.

— **P. Ábel Henrik S. J. Missió Beszédei** megjelentek magyar nyelven. Általános az a nézet, hogy a könnyed irányú s a képletes tartalmú MISSIÓ Beszédek által a legjobban lehet hatni a ker. hallgatóságra. Ezen jeles egyházi szónok sz. beszédei jelentek meg magyar fordításban. A 10 ives mű 12 sz. beszédet tartalmaz. A sz. beszédek igen alkalmasak böjti konferenciákra és délutáni megoktatásul; a kötet ára 1 frt, mely az Oktató Népkönyvtár szerkesztőségéhez Pozsonybaa Ferencziek házába küldendő.

MULATSAG.

A sajtó bálja.

Egy olyan hangversenyen és táncmulatságon vesz részt legközelebb városunk intelligens publikuma, aminő még nem volt Nagyváradon.

A helyi sajtó rendez egy fényes hangversenyt és bálát, amelynek műsorán a főváros és a vidék legkitünőbb írói és művészei fognak szerepelni, s az ünnepélyességen a zsurnaliszta világ számos kitünősége is részt fog venni.

A hírlapírók, akik oly nagy buzgalommal ütök a reklám nagy dobját minden jótékony-czélú multság mellett — ezuttal a saját érdekükben fordulnak a mulatni vágyó publikum jószívűségéhez. A tiszta jövedelem ugyanis a létesítendő országos hírlapírói szövetség javára fordittatik. A fővárosban és a vidéken mindenütt koncerteznek és báloznak az írók és zsurnaliszták egymást támogatva, hogy a szövetség létesítéséhez szükséges összeget még idejekorán össze teremtsék.

Az összes vidéki városok közül Nagyvárad lesz az első, mely hozzá fog a hírlapírói szövetség megvalósításához. Nem csoda, itt született meg a törv, s innen indult ki az első mozgalom is.

A hangverseny és a bál ügyében tegnap délben előértekezlet volt a »Nagyvárad« szerkesztőségében. A helyi írók és zsurnaliszták közül jelen voltak: dr. Sipos Árpád, Rádl Ödön, dr. Bodor Károly, Fehér Dezső, Böszörményi Géza, Lang József, dr. Sarkadi Lajos, dr. Váradi Zsigmond, Gallovich Jenő, Szabó László és Vidosits Gyula.

Az előértekezlet a hangverseny és a bál rendezőbizottsági elnökül Sipos Orbánt kérte fel, ki az elnökséget el is fogadta. Ezután egy a helyi zsurnalisztákból alakult bizottságot küldötték ki a hangverseny programjának megállapítására.

A bizottság nagy buzgalommal lát feladatának megoldásához, s így pár nap mulva már a mindenesetre érdekes hangverseny műsorát is megismertethetjük olvasóinkkal.

A velencei és váraljai Népkör tánc estélye. A nagyváradi-velencei és váraljai Népkör könyvtára javára és egyéb szükségleteinek fedezésére f. évi február 8-án a »F e k e t e S a s« nagytermében zártkörű táncestélyt rendez. A rendezőség névsora, mondhatjuk, városunk elegendő fiatalágának névjegyzéke, a mi kétségtelenné teszi a multság sikerét. Családjegy 2 frt. 50 kr. Személyjegy 1 frt. Jegyeket már lehet váltani: Ajtay Gyula, Farkas József, Pauker Dániel, Ungár Jenő kereskedéseiben és Ember Emanuel gyógy-szerésznél.

Igazságszolgáltatás.

Wekerle Sándor sajtópöre. A királyi kurián a jövő héten fogják tárgyalni azt a sajtópört, melyet Wekerle Sándor dr. volt miniszterelnök indított Holló Lajos és Bartha Miklós ellen. Az ügyet Székely bíró fogja referálni.

A főispán vasutja. Szabó József dr. tudvalevőleg bünvádi följelentést tett Miklós Gyula volt főispán ellen, a kit zsarolással és rágalmazással vádol. A miskolci törvényszék, mint értesülünk, Miklós Gyula ellen elrendelte a vizsgálatot, s ennek vezetésével Hubai Barna vizsgálóbíró bizta meg.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradi kir. törvényszék büntető osztálya ma Millye Gyula előülésével nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek vég-tárgyalás alá.

Soros Flóra és társai sikkasztás vétsége.

Klein Ignáczné sikkasztás vétsége.
Resovszky Tivadar vétkes bukás vétsége.

Nagy Márton hamis vád büntette.
Fodor János sulyos testi sértés büntette.

REGENY-CSARNOK.

Érdekes fogadás.

Németből: Niedermanné Geher Hedvig. 1

1809-ben egy márcziusi napon egy csinos parasztnő kopogtatott a thurni várkastély kapuján, mely magas hegytetőről a kis ósdi Merán városára nézett le.

Egy idő óta háborgott a tiroli nép, nem akarta tűrni, hogy idegen uralkodjék felette. Itt is, ott is egy közeledő újabb háborúról — merész reményekről suttogtak, — melyet Ausztria Napoleon ellen vivni akart. A bajorok és francziák megerősítették csapataikat, Meránban bajor gyalogosok állomásoztak, a tiroli várban pedig franczia lovasvadászok voltak elszállásolva. Különös nyomás feküdt a sziveken s mindennap kész valami különös eseményre, mindenki bezárta ajtóit. Így a thurni várkastély ajtaja is zárva volt s bizony jó ideig várni kellett a szép parasztnőnek a mig bebocsátották.

»Nos, talán nem is ismersz engem?« kérde nevetve a portást, a ki gyorsan ismét bezárta az ajtót.

»Szent Isten!« kiáltá ez megijedve »Trautmannsdorf grófné ő méltósága! Mit jelent ez?»

»Jót Kristóf« mondá a grófnő »ithon van úrnőd?»

»Igenis méltóságos asszonya kertben van.«

A grófnő átment az udvaron s Thurn bárónót és gyermekeit a kert lugashoz találta, honnan az egész környékre gyönyörű kilátás nyílt.

A két nő szívélyesen megcsókolta egymást Trautmannsdorf Vincenza grófnő, kinek férje aldieronál a háboruban elesett, hatalmas, Brunhildai alakkal s vörös szőke hajjal bírt, míg Thurn bárónő, kit az egész országban csak szép Katinkának hívtak, középmagas, inkább gyenge mint erős testalkatú s igazi ó német madonna arca volt arany szőke hajjal környezve.

»Mit jelent ez az állózet? kérdé az utóbbi, mily titkot hoztál?»

»Jót, Katinkám, csak egy kis türelem még s drága hazánk Tirol ismét szabad lesz.«

»Adná a jó Isten« mondá a bárónő. »Tudom, hogy valami fontos dolog van készülődésben, de mi közöd neked ehhez? Csak nem elegeled veszélyes dolgokba?»

»Megesküdtem, hogy megboszulom férjemet s ezt véghez is viszem.« S most elbeszélte barátjának, hogy Károly főherceg már készen van előkészületeivel a háborúhoz Franciaország ellen, s hogy rövid időn hadat üzen Napoleonnak s hogy nagyon sok hazafi csak a jelt várja, hogy felkelhessen az idegen uralom ellen. János főherceg és báró Hormayer Bécsből intézték az előkészületeket.

Hofer András parancsnokká nevezték ki. Császári tisztek áruházban már bejöttek az országba, hogy abban a pillanatban, midőn kigyul a tűz a hegyeken, átvehessék a felkelők vezényletét. Ő nála gróf Hendel vadász ezredes van elrejtve.

A szép Katinka mosolygott. »Nálam is elvan szállásolva valaki« mondá.

»Francia?»

»Nem, egy császári tiszt.«

»Tehát te is részese vagy az összeesküvésnek?»

»Nem. Én csak unokafivéremet, gróf Wolkensteint rejtettem el, ki hadnagy az Erbach ezredben.«

»Beszélhetek vele?»

A bárónő igent intett s a két nő egy félreeső helyen borostyántól övedzett toronyba sietett. A csiga lépcsőn haladva kérdé a grófnő »Hát Thurn?»

»Férjem a főhadiszálláson Bécsben marad.«

A Katinka kopogtatott egy alacsony, vassal borított ajtón és Vincenzával együtt egy bolthajtásos terembe lépett, hol Wolkenstein meráni parasztnak öltözve egy mappa előtt ült. Mialatt üdvözölték egymást, a grófnő aczélszürke szeméi kellemes meglepetést kifejezőleg nyugodtak a Wolkenstein hősi természetén s ez pedig majd elnyelte a szép asszonyt szemével. Katinka észrevette ezt, és mosolygott.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Következik a szavazás.

A ház többsége felállással történt szavazás útján a főispáni tételt elfogadta. Kun Miklós, Ivánka Oszkár és Várady Károly hat. javaslatát elvetette; ellenben elfogadta Csáky Albin gróf hat. javaslatát. (Csupán három-négyen szavaztak ellene, köztük: Boros Béni, Horváth Gyula.)

Bartha Miklós hat. javaslatára husz képviselő névszerinti szavazást kért, melyet az elnök el is rendelt.

Megejtván a szavazás, az eredmény a következők:

Igennel szavazott, vagyis Bartha Miklós hat. javaslatát elfogadta 135 képviselő.

Nemmel szavazott 182 képviselő. Bartha Miklós hat. javaslatát tehát a képviselőház 47 szótöbbséggel elvetette.

Pázmány Dénes hat. javaslatát a ház többsége felállásával történt szavazás útján elvetette.

Az anyakönyvek télelénél Nánássy Ödön szólalt fel.

A régi anyakönyvekért az anyakönyvezető egyénileg is felelős volt, most azonban az új intézménynél nincs egyéni felelősség, hanem csak bürokratikus kontrollrozás.

Ellenőrzi a papíron az anyakönyvet szolgabíró, a főbíró, az alispán, a valóságban pedig — senki.

Részletesen foglalkozik az anyakönyvi mizeriákkal s sürgeti az eljárás egyszerűsítését. A tételt egyébként elfogadja.

Holnap a vitát folytatják.

Ülés vége 2 órakor.

Királyunk a Rivierában.

Budapest, január 30. (Saját tud. távirata.)

A tegnapi jelentést a »Neue Freie Presse« ma megerősíti, a menyiben a nevezett lap szerint a király február hó második felének első napjaiban utazik Cap-St.-Martinbe, a hol két vagy három hétig fog időzni. A lap továbbá királyunk találkozásáról Faure Felix-szel, mint bekövetkezendő ténnyről számol be, ellenben szintén czáfolja a hármasszövetség uralkodóinak találkozását. Lehetséges, hogy az orosz trónörökös is meglátogatta Ő Felsége, ha a nagyherceg egészségi állapota ezt megengedi.

Osztrák kirohanás Magyarország ellen.

Bécs, jan. 30. (Saj. tud. táv.) Az alsó ausztria mai tartomány ülés elején Hanek, Dötz és társai két indítványt nyújtottak be, a melyek felhívják a kormányt, vegyen fel 100 millió forintnyi kölcsönt, a középnapasú paraszti-birtokok támogatására. Mindkét indítványt bizottsághoz utasították.

Ezután a gazdasági tanácsnak az állategészségügyi jelentés tudomásul vételére vonatkozó indítványát tárgyalják, melynél hosszabb vita támadt. Steiner kijelenti, hogy a kormány és a tanács hibát követ el, a mennyiben az intő jelentések daczára se tették meg az óvintézkéseket a sertésvész ellen.

A bécsi nagyvásárcsarnokban 40,000 kg. magyar sertéshúst kellett elkobozni. A magyar hatóságoknak ez az eljárása szemtelen, de különben is napirendben van. Ezt bizonyítja Miklós esete is. Ott a legnagyobb gazemberek a legmagasabb tisztségekhez jutnak.

A tartományi marsall szónokot mérsékletre inti, Steiner (folytatva): Magyarország desolált állategészségügyi viszonyaival szemben a legjobb és lelkiismeretesebb állatorvosok se tehetnek semmit. Szóló indítványozza, hogy a sertésvész ellen szükséges intézkedések meg nem tétele miatt a kormánynak bizalmatlanság szavaztassék.

Lueger dr.: Magyarorszában, mely rosszabb mint egy ázsiai állam, állategészségi rendőrség egyáltalában nincsen. Ez természetes egy magyar és zsidó államban. Se a kormánynak, se a tartománygyűlésnek nincs bátorsága Magyarországot ellen fellépni. Ha a vész ellen biztosítást léptetnének életbe, úgy az összes magyar sertések ide átjárnának és itt biztosítanak magukat. (Derültség.)

Oly országgal, mint Magyarország, nem szabad közösségben élni. Magyarországgal szemben be kell teljesen gombolódni. Nem marad semmi egyéb hátra, mint hogy a kormány határozottan lépjen fel Magyarországgal szemben. Ezért szónok elfogadja Steiner indítványát. (Tetszés az antiszemita padjait.)

Kielmannsegg helytartó utal az állami állatorvos tárgy fejtetéseire és arra a körülményre, hogy annak idején a szakemberek se tudtak megegyezni a járvány természetére nézve.

Steiner indítványát csak igen gyöngé szótöbbséggel vetették vissza, miután mellette 26, ellene pedig 28 képviselő szavazott.

Rudolf trónörökös halálának évfordulója.

Budapest, jan. 30. (Saját tud. távirata.)

Rudolf trónörökös halála napjának évfordulója alkalmából ma délelőtt a királyi palota kápolnájában mineen fél órában gyászmisét mondtak. Az isteni tisztelet egész csöndben folyt le minden nagyobb pompa nélkül. A hallgatók nagy részét a királyi palota cselédsége képezte. Az oltáron az elhalt trónörökös czi-

mere volt látható, feket keretben, alatta nagy betűkkel: »Rudolf.« A szentélyt s az első padokat gyászlepel borította. Az első misét Vézinger apát, királyi palotai plébános mondotta reggel 8 órakor, a másodikat Vodicska Lajos királyi palotai káplán reggel 9 órakor, A többi misét szerzetesek mondták. A 11 órain jelen voltak gróf Apponyi főudvarnagy és Ybl Lajos várkapitány vezetése alatt a királyi palota tisztviselői is.

Mint bécsi tudósítónk jelenti, őfelsége ma délelőtt tíz órakor a kapuczinusok bécsi templomában elhelyezett családi sírboltot látogatta meg és hosszabb időt töltött Rudolf trónörökös koporsója előtt csendes imában.

Boris herceg áttérése.

Budapest, jan. 30. (Saj. tud. táv.)

Ferdinánd bolgár fejedelem ma ide érkezett. Külföldön tett utazása alatt érintkezett az Orleans-család tagjaival, az aumalei, chartresi herceggel és Turinban magával a család fejével, Orleans herceggel. A fejedelem még ma este haza utazik Szófiába. Az itteni bolgár diplomáciai ügyvivőséghez semmi olyan jelentés nem érkezett, melyből arra lehetne következtetni, hogy a Boris herceg áttérésére vonatkozó dispoziciókban valami változás létesült volna.

A kvóta felemelése.

Bécs, jan. 30. (Saját. tud. táv.)

A Neue Freie Presse mai száma az osztrák minisztereknek küszöbön álló budapesti utazása alkalmából vezércikket közöl a kvótáról, mely oda konkludál, hogy Magyarország képessége rendkívüli módon emelkedett és nem volna értelme, hogy megmaradjon annál a kvótánál, amelyet 30 évvel ezelőtt egészen más viszonyok közt állapítottak meg. Ausztriában — így mondja a cikk — olyan Reichsrath nem lesz, a mely Magyarország hozzájárulásának lényeges felemelése nélkül a kiegyezést megkösse.

Közgazdaság.

A cukorkartell eredményei.

A földmivelő nép érdekeit következetesen negligáló államon kívül leginkább a kartellek a mezőgazdaság mai válságának okai.

A nagy iparvállalatok, a gyárak és malmok szövetkeznek egymással, hogy a termények árát minél jobban lenyomhassák, — s e dicseretes törekvésük után még olyan rendkívüli kedvezményekben részesülnek az államtól, hogy hasonló rendszabályok alkalmazása esetén sokkal kevesebb segítséggel kimenthetné szomorú helyzetéből az állam az egész mezőgazdaságot.

A cukorgyárosok kartellje csak a múlt őszön, október havában alakult újra. Akkor a magyarországi és osztrák cukorgyárosok közös konferenciát tartottak, amelyben megállapodtak arra nézve, hogy mi módon fogják a cukorrépat a termelőktől a legolcsóbban beszerezni? Felosztották egymás között a répatermő területeket, s paktumot kötöttek, hogy bizonyos minimális áron felül senki sem vásárol répat, s ezért viszonzásul azt az udvariasságot fogják tanusítani egymás iránt, hogy a kiosztott földterületen egymásnak a kizárólagos vásárlási jogát föltétlenül tiszteletben fogják tartani.

A kartell megalkotása és megerősítése után hozzá is fogtak a munkához, hogy a répaárakat minél jobban lenyomják.

A cukorár ősz óta folytonosan emelkedik, — így tehát az igazság szerint a répaáraknak is emelkedniök kellene, de ezt a gyárosok kartellje lehetetlenné teszi. A múlt héten egyetlen hét alatt körülbelül 75 kr. volt métermázsánként a cukoráremelkedés, — a cukorrépat termelő mezőgazdák pedig ugyanekkor kénytelenek a kartell miatt arról töprengeni, hogy melyik az előnyösebb dolog, cukorrépat termelni-e, vagy pedig a Berele Hay-októl 40%-es kölcsönt fölvenni?

Mert már igazán botrányos az az eljárás, amelyet a kartell-czukorgyárak a termelő gazdákkal szemben tanúsítanak.

A múlt évi árhoz képest a cukorárak 28 százalékkal emelkedtek, s ugyanekkor a répaárakat a cukorgyárosok 23 százalékkal lenyomták.

Az Országos Magyar Gazdasági Egylet tárgyalás alá vette a cukorgyárak e manipulációját, s ezen a gyűlésen történt, hogy az egyesült cukorgyárak képviselője kijelentette:

Nos, ha a magyar gazdaközönség meggondolja magát, s csakugyan nem termel répát, amire ráfizet, akkor majd elmehetnek a kartellgyárak Csehországba vagy Pomerániába répát vásárolni — 50%-al drágábban mint most itt nálunk. Akkor majd adnának ők is tisztességes árat a termésért. Ez a kartell ügyis csak addig létezik, amíg oly busás a nyereség, mint most; de ha majd elesnek a gyárak a száz percentes nyereségtől, több mint valószínű, hogy a konkurrencia hevében egymás ellen fordulnak.

Csak hogy régi dolog, hogy a magyar gazdaközönség ős balek-anyag, mely sokkal szegényebb is, minthogy fölvehetné az ár-harcot a gyárakkal. Itt már igazán arra volna szükség, hogy az állam lépjen közbe, s védje meg a termelő osztályt a lelketlen uzsorás-gyárak szíjpolozásától.

A magyar mezőgazdaság legvitálisabb érdekeinek egyikéről levén szó, ha pozitív segítyt nem is akar nyújtani az állam, melynek különben a földmivelés mindenkor mostoha gyermeke volt, — legalább ne favorizálja a kartellbe állott gyárakat a földmiveléssel szemben.

Az volna a legszükségesebb intézkedés hogyha a helyzettel visszaélő kartell-gyáraktól megvonnanának minden állami kedvezményt, amilyenek a kiviteli prémium és a tarifa kedvezmények. Vagy pedig ha az állam továbbra is kedvezményekben kívánja részesíteni e nagy iparvállalatokat: ám tegye, de olyan klauzulákkal, amelyek az ilyen, a gazdaközönséget szíjpolozó kartelleket lehetetlenné teszik.

A cukorrépát termelő gazdákra nézve pedig a legajánlatosabb, ha nem sietnek szerződéseket kötni a kartell-gyárakkal. Jobb, ha egyáltalában szerződés nélkül maradnak, mint ha a mai rendkívül nyomott árak mellett kiszákmányoltatni engednék magukat.

Olcsó marhasó beszerzése. A marha birtokos gazdákat közelebből érdekelni fogja az a vita, a mely a képviselőház kérvényi bizottságának ülésén lefolyt Hontvármegyének egy a képviselőházhoz intézett kérvénye folytán. Hontmegye a kérvényben többek közt azzal a nyomtatékos érveléssel is argumentál, hogy még Ausztria is, a hol pedig nem oly dominálóak a mezőgazdasági érdekek, mint nálunk, szükségesnek találta behozni az öt forintos marhasót. Többen a bizottság tagjai közül — ellenzékiek és kormánypártiak — pártolták a felirat peltumát, mire Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter kijelentette, hogy a kormány teljes tudatában van a kérdés fontosságának, tekintettel a minduntalan fellépő újabb állatbetegségekre is. A megoldás föltétele azonban az, hogy megtalálják alkalmas módját a só denaturálásának, vagyis az emberi használatra alkalmatlanná tételének. Az ebben az irányban történt kísérletek már meglehetősen előhaladott stádiumba jutottak s ha a kísérletek sikerre fognak vezetni a kormány nem fog késni az olcsó marhasó behozatalával. Gränzenstein államtitkár hozzátette a miniszter fejtegetéséhez, hogy Ausztriában 500,000 métermázsza erejéig öt forintos marhasót árusítanak ugyan el, de ebből csak igen kis részt vesznek tényleg igénybe, a múlt évben alig husz százalékot, az idén még tiznél is kevesebbet. A minnek oka az, hogy az olcsó sónak marhasó gyanánt való fel-

használása szükségképpen oly vexatorius ellenőrzési rendszabályokkal van összekötve, hogy igen sokan inkább a rendes magasabb áron vásárolják a marhák számára való sót is, csak hogy ezektől a rendszabályoktól meneküljenek. A bizottság tudomásul vette a miniszter és államtitkár nyilatkozatait s elhatározta, hogy a felirat adassék ki a földmivelésügyi és pénzügyi miniszternek.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. január 29-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.25
Magyar koronajárdék	98.75
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	125.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	142.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereségi sorsjegy-kölcsön	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.—
Osztrák járdék papírban	100.50
Osztrák járdék ezüstben	100.75
Osztrák járdék aranyban	122.50
Osztrák korona járdék	100.75
1860. osztrák államsorsjegyek	148.—
Osztrák magyar bankrészvény	10.10
Magyar hitelbank részvény	410.—
Osztrák hitelintézeti részvény	374.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	368.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	960.—
Német birodalmi márka	59.35
London vista	121.35
Páris vista	48.10
20 márkás arany	11.85

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

NYILTTÉR.

A „FEKETE SÁS” nagytermében
vasárnap február 2-án és hétfőn 3-án
este 7 és fél órakor

csak két szenzációs előadás

**HOMES
&
Mme. FEY**

és DAVENPORT kisasszony

világhírű művészek által rendezve.

Titokzatos, meg nem fejthető kísérletek a pszichologia amnestika gondolatátvitel, spiritizmus és sonnambulizmus köréből.

Helyárak: Körszék 1.50 kr. Számozott hely 1 frt. II. hely 50 kr. Katona- és deák-jegy 30 kr. Karzat 20 kr.

Jegyek előre válthatók Laszky Ármin könyv- és papír kereskedésében, vasárnap délután a „FEKETE SAS” szállodában. 3—0

Készlet: Mindenféle nemes csemetéből mintegy 800,000
 > alvó szemzésből > 1.200,000
 > vadonczból > 15.000,000
 Összesen mintegy 17.000.000 darab

Csemeték árai: Az 1—2—3 éves, gazdag gyökerű, életerős nemes csemeték darabja azok erőssége szerint 20 krtól 40 krig.

Nagybani árai. 100 darab 40 krajczáros csemete 1 vagy 100 fajban 38 forint.
 250 > 40 > > 1 > 100 > 36 >
 500 > 40 > > 1 > 100 > 34 >
 1000 > 40 > > 1 > 100 > 32 >
 5000 > 40 > > 1 > 100 > 30 >
 100-an-ként.

A fajok legnagyobb része szaktekintélyünk **Bereczki Máté** hirneves telepéről lett beszerezve, miért is azok hitelesek. Ezen felül a kiadandó csemeték homokban nevedtek s épen azért gazdag gyökerzettel bírnak nem csak, hanem biztos fogamzásnak edzett természetűek, egészségesek, hosszú életűek és még ezen felül igen olcsók is. A börtartalmu, csinos kiállítású és minden tekintetben tájékoztató nagy árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.